

Arriskuak eta prebentzio-neurriak

ARRASTEA

Arrantza Sektorean Segurtasuna eta Osasuna
Sentsibilizatzeke Plan Nazionala

segurtasunak bizitzak salbatzen ditu

Izenburua: Arriskuak eta prebentzio-neurriak: arrastea

Egilea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

Egileak:

Esther Duque Casas

Esperanza Valero Cabello

Babes Baliabideen Zentro Nazionala (CNMP), INSST

Lankidetzak:

Itsas eta Arrantza Sektoreko Lantaldea. Laneko Segurtasun eta Osasunaren Batzorde Nazionala (CNSST).

Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikusatzazailtzak (ITSS).

Itsasoko Gizarte Institutua (IGI)

Merkataritzako Nabigazioaren Zuzendaritza Nagusia (DGMM).

Arrantza Idazkaritza Nagusia (SEGEPESCA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Galiziako Erakundea (ISSGA).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kantabriako Erakundea (ICASST).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Valentziako Erakundea (INVASSAT).

Andaluziako Batzordeko Lan eta Lan Ongizateko Zuzendaritza Nagusia.

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea (OSALAN).

Laneko Segurtasunerako Kanarietako Erakundea (ICASEL).

Laneko Segurtasun eta Osasunerako Kataluniako Erakundea (ICSSL).

Espainiako Enpresaburu Elkartearen Konfederazioa (CEOE).

Enpresa txiki eta ertainen konfederazioa (CEPYME).

Espainiako Ontzi-jabeen Elkarteak (ANAVE).

Prebentzio-zerbitzu Mankomunatuak, Vigoko portuko Arrantza Armadoreen Kooperatiba (ARVI).

Prebentziorako Zerbitzuen Elkarteak (ASPA).

Langile Komisioak (CCOO).

Langileen Batasun Orokorra (UGT).

Argitaratzailea: Laneko Segurtasunaren eta Osasunaren Institutu Nazionala (INSST), O.A., M.P.

K/ Torrelaguna 73 - 28027 Madril.

Tel. 91 363 41 00, fax 91 363 43 27

www.insst.es

Osaketa:

Editorial MIC

K/ Artesiano z/g Pol. Ind. Trabajo del Camino - 24010 León.

Tel. 902 271 902

www.editorialmic.com

Estatuko Administrazio Orokorren argitalpenen katalogoa:

<http://cpage.mpr.gob.es>

INSSTren argitalpenen katalogoa:

<http://www.insst.es/catalogo-de-publicaciones>

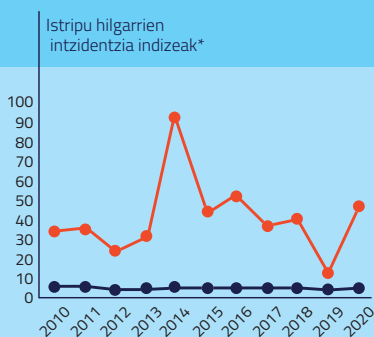
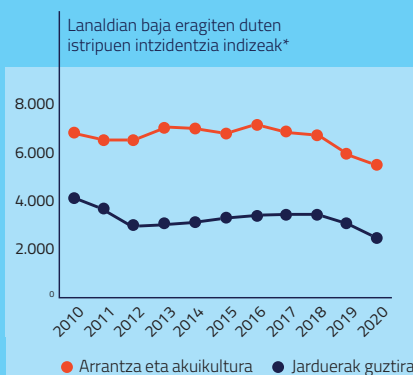
Arrantza: oso sektore arriskutsua

Arrantzaren istripuen tasa lan-jarduera guztien batez bestekoaren bikoitza da.

Arrantza da, eta izan da, laneko istripu-tasa handiena duen jarduera ekonomikoetako bat; gainerako jardueretako ere bikoitzen du.

Istripu hilgarriek 10 aldiz eragin handiagoa dute arrantzaren gainerako sektoreetan baino.

Iturria: Laneko eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa (2020).

*Istripuak 100.000 langileko

Arrantza-tresnaren arabera

%39

Arrastea

%31

Arte xeheak

%21

Inguratzea

%9

Tretza

- Arrastea %37
- Inguratzea %33
- Tretza %26
- Arte xeheak %4

2011-2020 jardunaldian, Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzaileak **aztertutako istripu larrien eta hilgarrien % 39** arraste-arten ondorio izan da. Erroldatutako itsasontzietan, arrastek **arriskugarritasun-tasa handiena (% 37) duen artea** da.

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Sentsibilizazio Plan Nazionala

Plan honen helburua da arrantza-sektoreko langileak kontzientziatzea itsas segurtasunak, laneko segurtasunak eta **laneko osasunak duten garrantziaz**.

Helburua: laneko segurtasuna hobetzen laguntzea eta sektoreko ezbehar-tasa handia murrizten laguntzea.”

ITSAS ISTRIPUAK

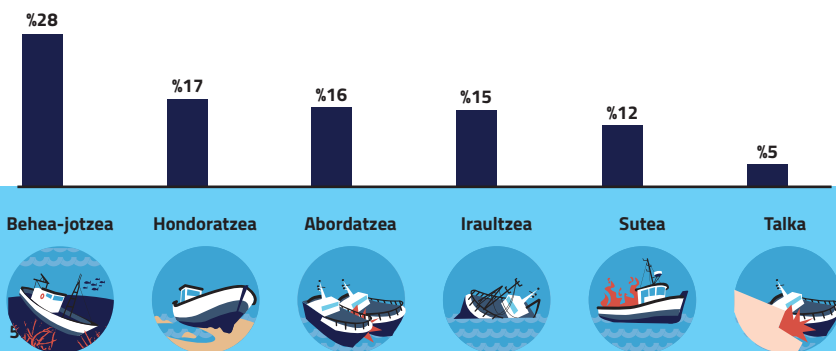
Itsasontziak itsasoan dituen arriskuek

**Ontzi osoari eragiten diote lantoki gisa.
Tripulazio osoari eragiten diote.
Batzuetan, langile asko hiltzen dituzte.**

Hondoratzea da itsas istripurik ohikoena, ur-bideetan, egonkortasuna galtzeagatik edo espazioak urez betetzeagatik. Suteak makina-gelan, sukaldean edo ganbaretan hasten dira.

Ezbeharren ehunekoa

Hondoratzeek eta iraultzeek itsas istripuko heriotzen %50 eragin zituzten

Iturria CIAIM (2010-2020).

Kausa nagusiak

Faktore pertsonalak: ezarritako segurtasun-arauak ez betetzea, laneko txaleko autopuzgarria ez erabiltzea, edo olatuen eta haizearen baldintzak kontuan ez hartzea itsasontziaren segurtasunari dagokionez.

Lanaren antolaketa: eskatutako prestakuntzarik edo titulaziorik ez izatea, lan-metodo desegokiak, edo tripulazioaren nekea.

Larrialdien kudeaketa: larrialdietarako gailuak eta prozedurak behar beste ez ezagutzea.

Gomendioak

Bermatu itsasontziaren egonkortasuna (batez ere, altxatzean), karga-kantitatea eta zama.

Eguraldi txarrarekin: itxi ateak, eskotilak eta idi-begiak, eta kendu kindurtzetako ura; lotu karga eta ontziguaineko ekipamenduak.

Garbi mantendu ontziguaina eta ziurtatu hustubide-portak ez daudela blokeatuta.

Sute baten aurrean, **jo alerta berehala**. Erabili suari aurre egiteko dauden bitartekoak.

Zaindu ordena eta garbitasuna arrisku-eremuetan (sukaldea, biltegia...) eta ganbaretan (debekatuta dago erretzea). Izan suaren kontrako tapaki bat sukalde ondoan.

Parte-hartu suteen eta larrialdien aurkako aldizkako ariketetan.

Bete Abordatzeak Prebenitzeko Nazioarteko Erregelamendua (RIPA).

ISTRIPU OPERAZIONALAK

Arrantza-jardueraren arriskuak

Itsasontzian egon bitartean edo zereginak egiterakoan gertatzen dira.

Hauak dira arrantza-jardueran gertatzen diren istripurik ohikoena:

Iturria: lan-istripuen parteak (MITES 2010-2020).

Erortzea ez da atsegina!

Ontzian erortzea eta itsasora erortzea

Itsasontzi batean ohikoa da ontzigainean erortzea, bai ontziratzean zein lehorreratzean.

“Pertsona uretara” eroriko modu berezi bat da, itsasora erortzean gertatzen dena. Ontzigainean zaudela eraman beti salbamendu-txaleko autopuzgarri bat eta, beharrezkoa izatekotan, altuerako erorikoan aurka norbera babesteko ekipamendu bat (NBE).

- Mantendu ontzigaina, lan eremuak eta pasabideak garbi eta oztupo zein hondakinik gabe. Kendu ontzigainaren irtenguneak edo markatu pintura biziekin.

- Erabili arrapalak, pasabideak edo eskalak ontzira igotzeko zein jaisteko eta aldaratutako ontzien artetik igarotzeko.
- Erabili zola irristagaitza duten babeseko oinetakoak.
- Saihestu ontzigaineko lanak ingurumen-baldintza txarretan.
- Oso kontuz ibili itsasora erortzeko arriskua duten lanetan.
- Ez igo eta ez mugitu karel-gainean.

Zaindu zure burua!

Kolpeak eta talkak

- Kontuz ibili buruaren pean dauden oztopoekin.
- Babestu ertzak eta irtenguneak. Lotu ateak, ate handiak eta eskotilak. Kolpeetatik babesteko kapela erabiltzea komeni da.
- Zaindu ordena eta estibatu harrapaketak mugi ez daitezten.

Zaindu bizkarra!

Gehiegizko esfortzua

- Bizkarra kaltetu dezakezu pisua manipulatu, mugimendu errepikakorrek sarri eginez eta luzaroan jarrera desegokiak hartuz.
- Mantendu jarrera egonkorra, eutsi zamari gorputzetik ahalik eta gertuen, saihestu bizkarra biratzea eta ahal den guztietan erabili bitarteko osagarriak.
- Ahal baduzu, erabili mahaiak arraina sailkatzeko eta tripak kentzeko, eta erabili belaunetarako euskarriak behar izanez gero.

Zaindu eskuak! *Mozketak*

- Eskuak moztu ditzakezu aiztoak erabiliz eta **zenbait espezieta**ko arantzekin eta **hegatsekin**. Hotzak ebakiak egiteko arriskua areagotzen du.

- **Labanak zorrotzuta eta garbi izan**. Moztu gorputzetik kanporantz. Erabili beti babes-eskularruak.

Zer diozu?! *Zarata*

- Zarata-maila **altue** komunikazioa zailtzen dute eta istripu-arriskua areagotu, eta gorreria eragin dezakete.
- Erabili **belarri-babesak** beharrezkoa denean.

Beroa, hotza, erradiazio ultramorea!

Ingurumen-baldintzak

- Bero egiten duenean, **ur asko edan** eta hartu atseden gerizpean.
- Erabili **arropa egokia haizearen**, hotzaren edo uraren aurka. Babestu bereziki belarriak, eskuak eta oinak. Hartu edari beroak, **baina saihestu kafeina eta alkohola**.
- Eguzkiak begiak eta azala kaltetzen ditu. **Estali zure burua eta gorputza** laneko arroparekin eta erabili eguzkitako kremak eta betaurrekoak.

Ez zaitetz erre!

Kontaktu termikoa

- Ekipamendu batzuk oso temperatura altuak hartzen dituzte. Mantentze-lanetan erabili **babes-ekipamendu egokiak**.
- Kontuz **fluido beroen** ziprztinekin (zilindro-purgak, adibidez).
- Hotzak ere erredurak eragin ditzake.

Ez da ikusten, baina sentitzen da!

Kontaktu elektrikoa

- **Ez erabili akatsik duen kaberik**, iltzerik edo entxufe-oinarri hondaturik. Ez egin tira kableetatik ekipamendu elektrikoak deskonektatzean.
- Ez erabili ekipamendu elektronikorik **esku hezeekin**.

Ez zaitetz gaixotu! *Arrisku kimikoak eta biologikoak*

- **Ontzia garbitzeko**, mantentzeko edo harrapaketak kontserbatzeko erabiltzen diren produktu kimikoak arriskutsuak izan daitezke.
- **Jarraitu etiketaren gomendioei**, eta gorde estalita eta jatorrizko ontzietan etiketatuta, nahasi gabe. Erabili babes-ekipamenduak (eskularruak, betaurrekoak, etab.).
- **Kontuz leku itxiekin**, hala nola upeltegiekin. Kutsatzaile toxikoak eta sukoiak egon daitezke, edo oxigenoa falta daiteke. Jarraitu segurtasun-prozedurak.
- Larruazaleko lesioak ere izan ditzakezu, itsas espeziean **hozka**dek eta **zizta**dek eragindako infekzio eta alergiengatik.
- Identifikatu **espezie arriskutsuak** eta erabili eskularru egokiak manipulatzeko. Garbitu ur beroarekin eta xaboiarekin txanda bakoitzaren amaieran.

OPERAZIO-ARRISKU ESPEZIFIKOAK

arrastea

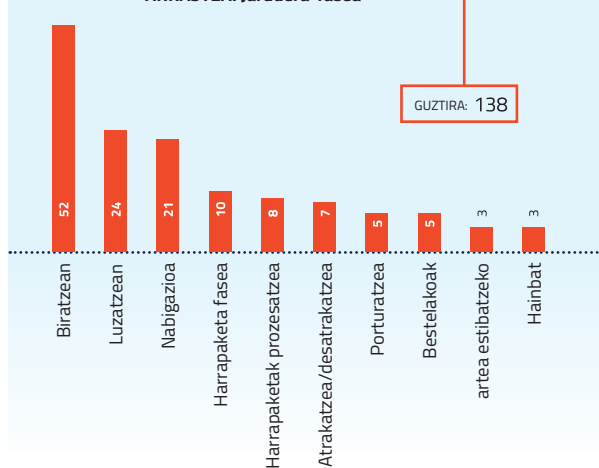

Noiz gertatzen dira istripu larriak?

Istripu horien % 60 arrantza-fase hauetako batean gertatzen da: artea luzatzean, arrastatzean eta, bereziki, biratzean.

Bakangoak dira nabigazioan, harrapaketak prozesatzean, atrakatzeko/desatrakatzeko operazioetan eta ontzien mantentze-lanak burutzean.

ARRASTEIA: Jarduera-fasea

ARRASTEIA: Istripu larrien eta hilgarrien moduak (2011-2020)

GUZTIRA: 125/13

Iturria: ITSSek ikertutako istripuak (2011-2020).

Nola gertatzen dira?

Arrasteian gertatzen diren istripu *larri eta oso larri nagusiak* hurrengoak dira: **harrapaketak** (tentsioan dauden elementuekin, hala nola, soka, kable edo kateekin, makinan zati mugikorrekin edo artearekin); **kolpeak** (itsasontziaren, artearen edo ekipamenduaren elementuen kontra); eta maila bereko edo altuerako **erorikoak**.

Istripu *hilgarrien* artean, 3 hauek dira ohikoena: tentsioan dauden osagaiak hausten direnean gertatzen diren kolpeak, itsasora erortzea eta arraste-ateekin gertatzen diren harrapaketak/kolpeak.

Istripu larri eta hilgarrien gehiengoak arrantzza-lanetan gertatzen dira, eta hurrengoekin daude lotuta:

Tentsioan dauden elementuak (kableak, sokak, kateak, mailetak, girgiluak, eraztunak, etab.).

Arrantzza-arteak (sareak, arlingak, flotagailuak, lasta, etab.).

Makinak eta laneko ekipamendua (jiragorak, karretelak, polipastoa, pastekak, etab.).

Bereziki arrisksuak dira **tentsioan dauden elementuak hausten direnean gertatzen diren kolpeen** ondoriozko istripuak, baita elementu horiekin gertatzen diren harrapaketak ere.

- › Tentsioa jasaten duten elementuak modu egokian hautatu eta mantendu behar dira, fabrikatzailearen jarraibideei jarraituz. **Egin itzazu aldian behingo berrikuspenak.** Jakinaraz ezazu txirikorda deseginak, korrosioa, etab. ikusten baduzu, eta bazter itzazu horiekin lan ez egiteko.
- › **Ez ibili kableen gainetik edo azpitik,** eta manten ezazu beti gutxieneko segurtasun-distantzia. Arteak askatzean eta biratzean, aldendu zaitetz jiragoren eta tentsioan dauden elementuen lan-eremutik. Jiragoren/karretelen eragin-gunea, danborretik popara doana, ondo seinalatu behar da.
- › **Ez joan ontziaren beste albora** sarea botatzean/biratzean.
- › **Saihets ezazu kablea eskuekin gidatzea.** Ezinbestekoa bada, erabil itzazu babes-eskularruak.
- › **Arreta berezia ipini kableak eta arteak biltzean,** ateratzean bihurguneak kosk egin eta korapila ez daitezten.

Laneko ekipamenduen **zati mugikorren arteko harrapaketak** istripu larri ugari eragiten ditu.

- › Laneko ekipamendua erabiltzeko, berariazko prestakuntza jaso eta fabrikatzailearen jarraibideak jarraitu behar dituzu.
- › Laneko ekipamenduen zati mugikorrek babestuak egon behar dira. **Ez kendu inoiz babesgarriak.** Harrapaketa saihesteko, hartu aurrez neurriak (jantzi arropa estua, etab.). Ekipamendua blokeatzen bada edo huts egiten badu: sakatu berehala larrialdiko botoia.
- › Operadoreek makinaren eta eskifaiaaren **ikusmen egokia** izango dute, bai eta komunikazio-sistema eraginkor bat ere zubiarekin eta ontziginarekin (kontramaisuarekin). Makinak funtzionatzen dauden bitartean, beti egon behar da norbait horiek behatzen.

Arraste-ateak poparen ataritik maneiatzea operazio kritiko bat da.

Ateak **luzatzean, biratzean eta lotzean, kolpeak** (atearen kulunka dela eta) eta **harrapaketak** (kableekin, kateekin, pasteekin eta kakoekin) gertatzeko arrisku handia dago.

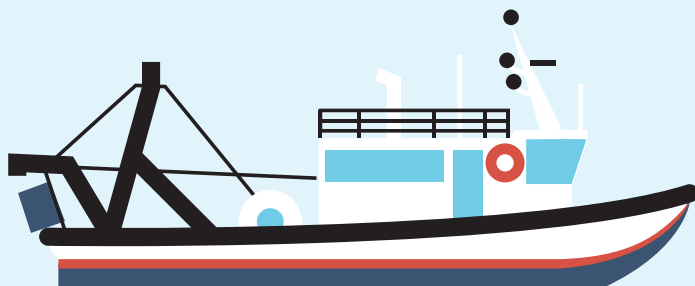
Gainera, **itsasora erortzeko arriskua** dago ere, batez ere itsaso txarra badago.

- » Esperientzia eta prestakuntzarik handiena duen eskifaia da atea lotu/askatu behar dituen, **keinu bidezko seinalizazioa erabiliaz** eta arrisku mekanikoen aurkako babes-eskularru irazgaitzak jantziaz.
- » **Erabili "G" motako kakoak**, eta ez txikotak, trika-soka faltsua egokitzeko. Segurtasun-kakoa kendu ostean, ez manipulatu atea.
- » Atea segurtasun-kakoa eta dagokien tentsioarekin irmo egon arte, **ez kokatu gorputza elementuen** (atea eta poparen estanpa) **artean**.
- » **Ez igo amullarrera** kateak finkatzeko, eta ez atera gorputzeko adarrak ontziaren albotik kanpo. Beharrezkoa bada, erabil ezazu altuerako erorikoen aurkako lotzeko sistema bat.
- » **Dibidietaren operadoreak** modu argian ikusi behar du ateetan dagoen eskifaia, eta ez du atea askatu behar atea segurtasun-gune batera iritsi baino lehen.

Behaztopen, irristaden edo oreka galtzeen ondoriozko **maila bereko erorikoek** istripu larri ugari dakarte beraiekin harrapaketak manipulatzeko. Gehien bat, hauek dira istripuen arrazoiak: materialak ontzigainean pilatzea (bidoiak/kaxak, sokak, arrainen hondakinak, izotza, olio hidraulikoa), itsasontziaren egonkortasun eza, gaizki margotutako ontzigainak edo margoa oso higituta egotea.

- » **Modu egokian estibatu** gainaldean dauden elementuak: sokak eta biribilkatutako kableak edo karreteletan dauden kableak.
- » **Artea, kaxak edo bidioiak**: pasabideetatik kanpo eta ondo lotuak.

Arraste-maniobretan, maiz gertatzen dira **kolpeak eta harrapaketak arteekin, bai eta zauriak ere**, batez ere eskuetan.

Kopoa biratzean eta horrekin maniobrak egitean, **kolpeak, talkak edo zapalketak** gerta daitezke **karga esekiekin** (zama edo garabi bera kulunkatzeagatik edo erortzeagatik).

- » Arteak luzatzean edo biratzean, **ez geratu arrisku-eremuetan**.
- » Flotagailu bat edo artearen elementu bat **krodatzen** bada: berehala askatu arropa.
- » **Arreta handiz mugitu zaitez** kopoaren gainetik. Ondoa askatzean, emaiozu bizkarra zati itxiari, modu horretan harrapaketak herrestan eraman ez zaitzan.
- » Ez kokatu **karga esekien** inguruan, bereziki kopoaren azpian.
- » **Goratze-elementuak** egokiak izango dira, eta kakoek segurtasun-kisetak izango dituzte.
- » **Erabil ezazu segurtasun-kaskoa** kopoarekin maniobrak egitean.
- » **Ez askatu arrainak** artetik biratzea gertatzen den bitartean.

Operazioak egin bitartean itsasora erortzea maiz gertatzen da, eta hilgarria izan daiteke.

Luzatzean eta biratzean, arteak langileak harrapatu eta itsasora herrestan eraman ditzake.

Arrasteko ontzi industrialetan popako arrapatatik itsasora erortzeko arriskua dago.

- » Ontziguinean lan egitean, **erabil ezazu beti salbamendu-txaleko** autopuzgarria, eta, beharrezkoa bada, erabil ezazu altuerako erorikoen aurkako lotzeko sistema.
- » Popako arrapalaren **ate handia ireki baino lehen**, eskifaia eremu seguruan kokatuko da, poparen bi alboetan dauden hormatxoan atzean.
- » **Popako ate handia** sarea luzatzeko/biratzeako soilik egongo da irekita.

Gehiegizko esfortzuak egiteko eta naturaltasunik gabeko posturak hartzeko arriskua dago, batez ere ateekin maniobrak egitean eta harrapaketak sailkatzean.

- » Ez manipulatu 25 kg baino gehiagoko kargak zuk bakarrik.
- » **Ahal den heinean, saihestu** sailkapena lurzoruan egitea eta erabili mahaiak edo plataformak.
- » **Erabili laguntza mekanikoak** arraste-ateak abiarazteko eta karga astunak altxatzeko/garraiatzeko, edo hainbat lagunengan artean egin ezazu.

Kargaren korritzea (zamaren haustea) dela eta, edo popako arrapala (itsasontzi industrialetan) irekita egoteagatik gerta daitezkeen uholdea dela eta, **naufragio-**arriskua dago.

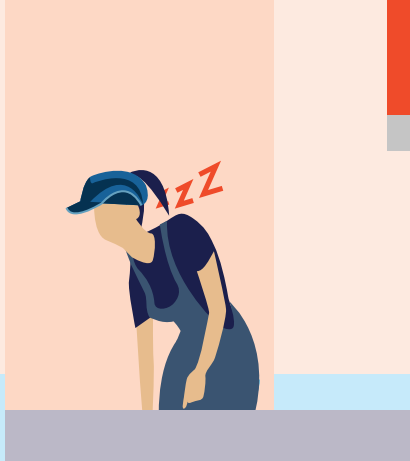
- » **Saihestu kargaren korritzea** eta egokitu kopoaren tamaina itsasontziaren gaitasunera.
- » **Altxatu olatu-horma** urtegiaren **eskotila ireki baino lehen**, modu horretan ura sar ez dadin. Urtegiaren atek estankotasuna bermatu behar du.

Hartu atsedena!

Kontuz nekearekin

Nekeak areagotu ditzake nabigazio-akatsak, itsas isticruak, operazio-lesioak eta operazio-isticruak. Lanaldi luzeek, gaueko ordutegiek eta karga fisiko handiak eragina izan dezakete.

- » Ahal baduzu, **egin lo gutxienez 6 orduz etenik gabe, eta egin 20 minutuko** atsedendia lanaldian zehar, neke arintzeko.
- » Jarraitu **elikadura osasungarria** eta edan ur nahikoa ondo hidratatuta egoteko. Egon zaitez egoera fisiko onean.
- » **Sendagai batzuek, alkoholak, tabakoak** eta bestelako substantziek alerta eta errendimendu mailari eragin diezaiokete, eta loezina edo logura eragin.

Betebeharrak eta erantzukizunak

Armadorea

Bermatu eskifaia**ren babes eraginkorra.**

Ontziak tripulazioaren segurtasuna eta osasuna arriskuan jarri gabe erabiltzeko neurriak **HARTU**.

Ontzian segurtasuna bermatzeko behar diren bitartekoak **EMAN**.

Patroia edo kapitaina

Itsasontziko segurtasuna eta osasuna bermatu.

Armadorearen aginduak edo jarraibideak **BETE**.

Zereginak **GAINBEGIRATU**, eta langile gaituei bakarrik esleitu.

Segurtasun-, larrialdi- eta babes-ekipamenduen egoera eta kokapen egokia **ZIURTATU**, baita itsasontziaren abisuena, jarraibideena eta planoena ere.

Eskifaiaiko kide guztiek laneko arriskuen prebentzioari buruzko prestakuntza eta informazioa jasotzen dutela eta larrialdietako simulakroak egiten direla **BERMATU**.

Eskifaia

Zure eta guztion segurtasunagatik.

Hautatutako segurtasun-neurriak **ERRESPETATU**.

BETE jasotako segurtasun-jarraibideak.

ERABILI behar bezala emandako babes-bitartekoak eta ekipamenduak.

Zure ustez segurtasunerako eta osasunerako arriskutsua izan daitekeen edozein **EGOERAREN BERRI EMAN** berehala.

segurtasunak
bizitzak salbatzen ditu

Gehiago jakiteko...

◆
INSST – ITSASO
ETA ARRANTZA
SEKTOREA

◆
ONTZI-TXIKIETAN LANEKO
ARRISKUEN PREBENTZIO-
AKO EUROPAKO GIDA

◆
INSST - NORBERA
BABESTEKO
EKIPAMENDUAK

◆
KANPAINA
'SEGURTASUNAK BIZITZAK
SALBATZEN DITU'

